

Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid

ADVIES INZAKE DE INSTELLING VAN EEN
VLAAMS IMPULSPROGRAMMA NATUURONTWIKKELING.

ADVIES VAN DE VRWB INZAKE DE INSTELLING VAN EEN
VLAAMS IMPULSPROGRAMMA NATUURONTWIKKELING.

ADVIESVRAAG

De Vlaamse Minister voor Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe betrekkingen vraagt de VRWB om advies inzake het ontwerp-besluit van de Vlaamse Executieve tot instelling van een Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling.

De beleidslijnen van de Vlaamse Regering inzake natuurbeleid richten zich op de realisatie van een duurzame natuur. Dit vereist een wetenschappelijke kennis die op een continue wijze de uitvoering en de onderbouwing van het natuurbeleid kan ondersteunen.

Het voorgestelde Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling (VLINA) beoogt het aanwezige kennisarsenaal in de Vlaamse onderzoeksinstellingen op een meer doeltreffende wijze te mobiliseren voor het natuurbeleid.

Ter voorbereiding van het voorgestelde VLINA, werd onder de coördinerende leiding van de Vlaamse Landmaatschappij een Eindrapport opgesteld met een globale inventarisatie en evaluatie van het bestaand onderzoekspotentieel op basis waarvan de thema's en prioriteiten voor toekomstig onderzoek werden vastgesteld.

Het VLINA zal over vijf jaar lopen, met een budget van 500 miljoen BEF.

In het VLINA wordt geopteerd voor een tweeledige structuur wat de financiële stimulering betreft:

-een jaarlijkse financieringsenveloppe van 20 miljoen BEF voor twee wetenschappelijke instellingen van de Vlaamse Gemeenschap, met name het Instituut voor Natuurbehoud (IN) en het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW) (totaal budget 200 miljoen BEF).

-de financiering van onderzoeksprojecten van Vlaamse onderzoeksploegen. De aanvragen kunnen uitgaan van universitaire instellingen, onderzoeksinstellingen (met uitzondering van IN en IBW), evenals particuliere natuur- en milieuverenigingen.

Met betrekking tot het tweede luik van het voorgestelde VLINA (onderzoeksprojecten) wordt een beheerscomité opgericht, dat een adviserende en evaluerende taak vervult ten behoeve van de Vlaamse Minister bevoegd voor Natuurbehoud.

Het beheer van het VLINA wordt toevertrouwd aan het Bestuur voor Natuurbeheer en Natuurontwikkeling van de Administratie Milieu, Natuur en Landinrichting (AMINAL). De operationele directie, waarvoor twee contractuelen in dienst zullen worden genomen, is verantwoordelijk voor het beheer van het programma.

AANBEVELINGEN.

1. De VRWB waardeert ten zeerste het initiatief van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting tot instelling van een Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling (VLINA). De VRWB is bovendien tevreden dat de voorbereiding van het VLINA gesteund is op een wetenschappelijk onderbouwde studie, zoals weergegeven in het Eindrapport, dat ook ter beschikking van de VRWB werd gesteld.
2. De VRWB onderschrijft de noodzaak om voor het natuurbeleid het onderzoekspotentieel in beleidsrelevante onderzoeksdomeinen te mobiliseren. De VRWB stelt echter dat een dergelijke impuls maar optimaal kan aangewend worden indien deze kan steunen op een voldoende brede basis aan kennispotentieel. De VRWB meent dat ook voor het basisonderzoek, gericht op het verwezenlijken van de doelstellingen van het VLINA voldoende middelen moeten beschikbaar zijn.
3. Inzake de inhoudelijke uitwerking van het VLINA beaamt de VRWB het belang voor het natuurbeleid van de voorgestelde vijf aandachtspunten die voortvloeien uit het Eindrapport, m.n. (1) Natuurgerichte Normstelling, (2) Ecologische Aspecten van Natuurontwikkeling, (3) Habitatfragmentatie, (4) Ecohydrologische Aspecten, en (5) Maatschappelijke Aspecten van Natuurontwikkeling.

De VRWB beveelt evenwel aan om bij thema 5 expliciet het belang te vermelden van het systematisch betrekken van het element natuurontwikkeling in MER- en LCA-methodes (Milieu-effect-rapportering en Levenscyclusanalyse) als aandachtspunt voor onderzoek.

Vermits het hier toch om beleidsondersteunend onderzoek gaat, dient in de diverse thema's ook met aspecten van andere verwante beleidsdomeinen rekening te worden gehouden, zoals o.m. ruimtelijke ordening, landinrichting, landbouw,...

4. De VRWB is van oordeel dat de selectie van onderzoeksploegen in het kader van het VLINA moet steunen op:
- de wetenschappelijke kwaliteit van het voorgestelde onderzoek;
 - de relevantie ervan voor de realisatie van het natuurbeleid;
 - de onderzoekscapaciteit van de onderzoeksploegen.

De VRWB beklemtoont dat de wetenschappelijke kwaliteit van beleidsrelevant onderzoek essentieel is voor het welslagen en het bereiken van het objectief van het VLINA. De VRWB is dan ook van oordeel dat in het voorstel bij de evaluatie-criteria de wetenschappelijke kwaliteit expliciet als criterium dient toegevoegd.

5. Wat de voorgestelde tweeledige structuur betreft beaamt de VRWB dat de twee instituten, m.n. het Instituut voor Natuurbehoud (IN) en het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW) een belangrijke rol hebben in de wetenschappelijke ondersteuning van het beleid voor natuurbehoud en natuurontwikkeling. Hun opdracht dient evenwel duidelijk omschreven te worden in een programma, waarbij rekening wordt gehouden met de eigen finaliteit van elke instelling en waarvoor de Vlaamse Overheid vervolgens het nodige personeel en de nodige financiële middelen ter beschikking dient te stellen. De VRWB is echter van mening dat dit buiten de opzet van dit impulsprogramma valt. Naar analogie met zijn Advies inzake "steun aan Vlaamse gemeenschappelijke industriële impulsacties" (VRWB-R/ADV-32) van 10 december 1992, acht de VRWB supplementaire financiering door de Vlaamse Overheid van deze wetenschappelijke instellingen bovenop de basisfinanciering enkel aangewezen als er kan gegarandeerd worden dat de bijkomende financiering voor O & O wordt aangewend voor de ondersteuning van het Vlaams beleid voor Natuurbehoud. De VRWB opteert dus voor een éénledige structuur, die onderzoek gericht is.

In het kader van het VLINA is het eerder aangewezen dat ook voormelde instituten in competitie treden met de andere onderzoeksploegen bij het indienen van onderzoeksprojecten. Dezelfde criteria dienen te worden gehanteerd bij de selectie, de evaluatie en de financiering van de projecten ingediend door universitaire onderzoekers, door voormelde instituten of door andere onderzoekers. Dit zal het wetenschappelijk niveau ten goede komen.

De VRWB beveelt daarenboven aan samenwerkingsverbanden te stimuleren tussen de twee voormelde instituten en andere Vlaamse onderzoeksploegen. Deze wetenschappelijke symbiose zal eveneens het wetenschappelijk peil van het onderzoek kunnen bevorderen.

6. Beheersstructuur:

De samenstelling van het beheerscomité biedt te weinig garantie voor een objectieve wetenschappelijke evaluatie en advisering van de ingediende onderzoeksprojecten. Dit wordt enigszins opgevangen door het instellen van subcommissies, maar de VRWB vindt dat in de procedure het betrekken van de subcommissies te vrijblijvend is. De VRWB pleit voor versterking van de wetenschappelijke aanwezigheid in het beheerscomité, door het aantal leden voorgedragen door de wetenschappelijke wereld te verhogen en hen als effectief lid aan te duiden. Gelet op het belang van de maatschappelijke effecten van natuurontwikkeling zullen bovendien de sociale partners op een gepaste wijze vertegenwoordigd moeten zijn in het beheerscomité.

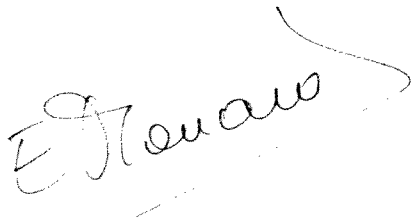
Wat de affectatie van de operationele directie betreft bij het Bestuur voor Natuurbeheer en Natuurontwikkeling van AMINAL, vestigt de VRWB er de aandacht op dat de Raad steeds heeft gepleit voor een beperkt aantal overheidsloketten voor de ondersteuning van wetenschappelijk onderzoek. Daar het hier specifiek om beleidsondersteunend onderzoek gaat, is het voor de VRWB op dit ogenblik niet duidelijk wie het meest geschikt is voor het beheer van dit programma.

- Het IWT en NFWO hebben ervaring met de coördinatie en het administratief, budgettair en technisch beheer van onderzoeksprogramma's op initiatief van de Overheid, maar enkel in de domeinen respectievelijk van het wetenschappelijk-technologisch onderzoek en van het vrije niet-gerichte onderzoek.
- Daarnaast is de APWB (Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid) in het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap belast met de coördinatie van het beleidsondersteunend onderzoek in de Vlaamse Gemeenschap.
- Daar het hier beleidsondersteunend onderzoek betreft aansluitend bij een welbepaald beleidsdomein, m.n. het natuurbeleid, zijn er argumenten om, zoals hier wordt voorgesteld, het beheer van dit impulsprogramma toe te vertrouwen aan de bevoegde administratie.

De VRWB neemt zich voor een grondige discussie te voeren rond het beheer van beleidsondersteunend onderzoek en zal later aanbevelingen formuleren daaromtrent.

7. In verband met het budget stelt de VRWB vast dat het relatieve belang van het voorgestelde bedrag van 500 miljoen BEF t.o.v. andere initiatieven in het kader van het globale wetenschapsbeleid moeilijk in te schatten is bij gebrek aan de nodige gegevens. De VRWB is evenwel van mening dat het VLINA een eerste aanzet betekent voor een inhaalbeweging wat betreft het onderzoek in het domein van natuurontwikkeling.

Tenslotte merkt de VRWB op dat de verdeling van het budget over de verschillende thema's niet altijd coherent is met de inhoud. Het beheerscomité dient dan ook bij de budgetverdeling rekening te houden met o.m. het aantal kwalitatief hoogstaande projecten ingediend per thema, hun graad van invulling van de VLINA-doelstellingen, ...

Dr. ir. Elisabeth MONARD
Secretaris

Prof. dr. ir. Jef ROOS
Voorzitter